

Osaamisella soteen!

17.5.2018

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Undervisnings- och kulturministeriet

Hankkeen aikataulu

- Hanke käynnistyi 1.8.2017 ja asetetaan eduskunnan vaalikauden loppuun asti. Toteutetaan OKM ja STM yhteistyönä.
- Väliraportti täydennyskoulutustarpeista. Hankkeen loppuraportti valmistuu tukemaan sote-uudistuksen toimeenpanoa, ennen hankkeen määräajan päättymistä.
- VN TEAS-hanke Optimoitu sote-ammattilaisten koulutus, Itä-Suomen yliopisto valmistuu huhtikuun loppuun mennessä.
- Laaja asiantuntijaverkosto ja virkamiesryhmä valmistelun tukena.

**Osaamisella soteen –hanke
28.3.2018 väliraportti
täydennyskoulutustarpeista**

**[http://minedu.fi/hanke?tunnus=OKM042:
00/2017](http://minedu.fi/hanke?tunnus=OKM042:00/2017)**

Tunnistettuja haasteita

uuden
järjestelmän
ja
lainsäädän-
nön
ymmärrys

palveluohjaus
ja asiakkaan
osallisuuden
tukeminen

yhdyspinnat
sosiaali-
terveys
perus -
erikois
kunta-
maakunta

ammattien
välinen
yhteistyö ja sen
johtaminen

kustannus-
vaikuttavuus-
osaaminen ja
eettinen osaaminen,
kestävä kehitys

asiakas
keskiöön,
toiminta-
kulttuurin
muutos,
palvelumuotoilu

tietoon
perustuva
toiminta
kaikilla
tasoilla

digitaalisuus
tiedon hallinta
ja
hyödyntämine
n, asiakkaiden
palvelu

Kuva opiskelijoista Mika Huisman / Helsingin yliopisto

Ehdotus täydentävän osaamisen tarpeista

Peruspalvelujen ja asiakasrajapinnan henkilöstö, osaamistarpeet

- Uudet toiminta- ja palvelumuodot että uuden palvelujärjestelmän tunteminen. Sote-uudistuksen tavoitteiden, sote-järjestelmän toiminnan ja uuden lainsäädännön tunteminen keskeisiltä osin antavat koko henkilöstölle viitekehyksen toimintaympäristön muutoksista
- Valmiudet moniammatillisissa tiimeissä työskentelyyn, palvelukokonaisuuksien tuntemiseen ja jatkuvuuden varmistamiseen palveluiden rajapinnoissa.
- Digitalisaation vaikutukset kaikkien henkilöstöryhmien työn tekemisen tapoihin. Eri alojen asiantuntijoiden osaamisen tunnistaminen ja osaamisen jakaminen.
- Muutokset asiakkaiden oikeuksissa ja valinnanvapauden laajeneminen edellyttävät maakunnan palveluverkon ja tietosuojasäännösten tuntemista.
- Kustannusvaikuttavuuden sekä kestävän kehityksen periaatteiden tunteminen.

Osaamistarpeisiin vastaaminen

- Sote-uudistus edellyttää uutta osaamista erityisesti perustason palvelujen henkilöstöltä ja asiakasrajapinnassa toimivalta henkilöstöltä. Sote-uudistus edellyttää osaamisen vahvistamista ja uudistamista myös tutkintoon johtavassa koulutuksessa.
- Täydennyskoulutuksen järjestämisessä sekä omaehtoisena opiskeluna että henkilöstökoulutuksena pyritään hyödyntämään koulutustarjontaa/materiaaleja/kursseja, joita kehitetään myös ammatillisessa koulutuksessa ja korkeakoulutuksessa tutkintoon johtavassa koulutuksessa.
- Lisäksi työpaikoilla ja maakunnissa jaetaan informaatiota, toteutetaan työnohjausta ja prosesseihin ja kehittämiseen kytkettyä koulutusta.

Osaamistarpeisiin vastaaminen

- Koulutuksen muotoja voivat olla esimerkiksi MOOCit (massive open online course) tai muuten digitaalisesti tuotettavat skaalautuvat koulutukset.
- Koulutukset rakennettaisiin suoritustavaltaan ja opintohallinnoltaan siten, että niitä voitaisiin hyödyntää korkeakoulututkintoon tai ammatilliseen tutkintoon johtavassa koulutuksessa, avoimen korkeakouluopetuksen järjestämisessä, ammatillisen koulutuksen tutkinnon osan toteuttamisessa tai täydennyskoulutuksessa.
- Kurssin sisältö ja suoritustapa voisivat vaihdella kohderyhmän mukaan.

Palveluohjaaja, case manager

- Palveluohjaajien pohjakoulutuksena soveltuva sote-alan tutkinto, substanssilainsäädäntö edellyttää usein määrättyä korkeakoulututkintoa. Palveluohjaus – vs. yleinen neuvonta
- Lakiehdotuksessa asiakkaan valinnanvapaudesta on tarkoitus säätää maakunnan liikelaitoksen ja suoran valinnan palveluntuottajan tehtävistä asiakkaan palvelutarpeen arvioinnissa ja palvelujen yhteensovittamisessa.
- Asiakassuunnitelma olisi keskeinen työväline palvelujen yhteensovittamisessa asiakastasolla. Velvoite palveluiden yhteensovittamisesta koskisi erityisesti paljon erilaisia palveluja tarvitsevia asiakkaita ja edellyttäisi yhteistyötä muiden asiakkaalle palveluita tuottavien tahojen kanssa.

Palveluohjaajat

- Palveluohjaus on asiakaslähtöinen toimintamalli, jonka avulla arvioidaan paljon palveluita tarvitsevien asiakkaiden palvelutarvetta, suunnitellaan palveluja sekä koordinoidaan ja seurataan palveluiden toteutumista. Osa asiakkaista tarvitsee muita enemmän sosiaali- ja terveyspalveluja.
- Palveluohjauksessa tehdään tiivistä yhteistyötä perusterveydenhuollon, sosiaalihuollon, kuntoutuksen ja erikoissairaanhoidon kesken sekä järjestöjen, seurakuntien ja kunnan kanssa.
- Erityisesti muisti- ja monisairaat, mielenterveys- ja päihdeasiakkaat, vammaiset, iäkkäät, sotaveteraanit sekä vaativaa ja erityistä tukea tarvitsevat lapsiperheet hyötyvät palveluohjauksesta. Palveluohjaajat ovat keskeisessä roolissa maakuntien ja kuntien lapsi- ja perhepalvelujen yhteensovittamisessa.

Palveluohjaajan koulutus

- Palveluohjaajan koulutus järjestettäisiin ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen erikoistumiskoulutuksena. Koulutus toteutetaan eri ammattialojen yhteisinä modulaarisina kokonaisuuksina, joista opiskelija voi valita sekä yliopiston että ammattikorkeakoulun tarjoamia opintoja.
- Korkeakoulut kehittävät 30 opintopisteen laajuisen palveluohjauskoulutuksen sisällön vuoden 2018 loppuun mennessä yhteistyössä sote-uudistuksen asiantuntijoiden, kuten Muutosjohdon akatemian, maakuntien, Tekesin ja Sitran kanssa. Koulutus aloitetaan vuoden 2019 alusta.

Laajennetut ja uudet tehtäväkuvat

- Tulevaisuudessa sairaanhoitajan ja terveydenhoitajan avosairaanhoidon vastaanotto toiminta on osa maakuntien liikelaitosten ja yksityisten yritysten tuottamia sote-keskusten palveluita. Samoin fysioterapeutin suoravastaanotot tulevat olemaan osa maakuntien järjestämisvastuulle kuuluvien sote-keskuksen toiminnan kokonaisuutta ja asiakassetelillä hankittavia lääkinnällisen kuntoutuksen palveluita.
- Maakunnan sosiaalihuollon liikkuvat palvelut sekä sote-keskusten sosiaalihuollon ammattihenkilön antama sosiaalihuollon ohjaus ja neuvonta ovat uusia toimintamuotoja, joihin liittyviä osaamistarpeita ei ole vielä täsmennetty. Osaamistarpeisiin on syytä varautua täydennyskoulutuksella.

Laajennetut ja uudet tehtäväkuvat - koulutuksen mallit

- Sairaanhoidajan ja terveydenhoitajan vastaanottotoiminnan erikoistumiskoulutus. Vastaanottotoimintaan soveltuu myös 45 opintopisteen laajuinen täydennyskoulutus oireenmukaisesta hoidosta ja rajatusta lääkkeenmäärämisestä.
- Fysioterapeuttien laajennettuihin tehtäväkuviin noin 15 op laajuisia täydennyskoulutuskokonaisuuksia.
- Suuhygienistien ja sosiaalihuollon täydennyskoulutuksen laajuus ja sisältö tarkentuu myöhemmin.

Ehdotus koulutuksesta – laajennetut ja uudet tehtäväkuvat

- Laajennetut ja uudet tehtäväkuvat edellyttävät työkokemusta, jolle oppiminen rakentuu. Sairaanhoidajien ja terveyden koulutus järjestetään sekä ammattikorkeakoulujen erikoistumiskoulutuksina että ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen yhteistyössä järjestämänä täydennyskoulutuksena tai näiden yhdistelmänä. Molemmat koulutukset sisältävät työelämässä tapahtuvaa oppimista.
- Koulutuksen sisältönä mm. hoidon tarpeen arviointi, koko asiakkuusprosessin seuranta sekä omahoidon ja päätöksenteon tuki - digitalisaatiota hyödyntäen.
- Digitalisaation hyödyntäminen hoidon tarpeen arvioinnissa, koko asiakkuusprosessin seurannassa sekä omahoidon ja päätöksenteon tukena on oleellinen osa koulutuksen sisältöä. Järjestettävät koulutukset eriytyvät osin sisällöllisesti tehtävän mukaan.

Maakunnan järjestämisoaaminen

- Maakunta- ja sote-uudistuksen myötä vastuu julkisista sosiaali- ja terveyspalveluista siirtyisi kunnilta maakunnille. Maakuntiin tarvitaan ammattilaisia, joiden vastuulla on maakuntien sote-järjestelmän ohjaus ja sen suunnittelu.
- Maakunnille säädettäisiin vastuu myös sosiaali- ja terveydenhuollon palvelukokonaisuuksien yhteensovittamisesta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien yhteistyöstä. Valinnanvapauspalvelujen kautta muotoutuvan tuottajaverkon ohjaus olisi uusi tehtävä maakunnalle.
- Lakiesitykset antavat maakunnille monia erilaisia välineitä ohjata palvelutuotannon alueellista kehittymistä uudenaikaisessa toimintaympäristössä, alueelliset erityispiirteet huomioivalla tavalla. Erilaiset ICT-ratkaisut ja digitalisaatio ovat tässä keskeisiä välineitä.

Maakunnan järjestämisoaaminen

- Toteutettaisiin modulaarisena erikoistumiskoulutuksena, jonka laajuus ja moduulit voivat määrittyä henkilön tarpeen mukaan. Opinnot ovat monialaisia (ml. tuotantotalous, ICT ja digitalisaatio, sosiaali- ja terveystaloustiede ja -hallintotiede), ja ne tuotetaan ammattialat yhdistävänä koulutuksena.
- Sisältöjä: asiakaslähtöisen sote-järjestelmän ohjaukseen sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden että perus- ja erikoistason integraatioon ja palvelukokonaisuuksiin kuten myös kustannusten hallintaan integraation avulla. Palveluketjun hallinnan osaaminen edellyttää sujuvien palveluketjujen muodostamista sekä monialaisten, perustason ja erityistason palveluiden integrointia.

Maakunnan järjestämisoosaaminen

- Tiedolla johtaminen rakentuu tiedon tuottamisen ja hankkimisen sekä tiedon hyödyntämisen osaamiselle.
- Talousosaaminen sisältää hankintaosaamisen, kustannusvaikuttavuuden ja tehokkuuden varmistamisen sekä kustannusten hallinnan.
- Järjestämisvastuu edellyttää eettisten näkökohtien huomioon ottamista ja lainsäädännön tuntemista. Järjestäjätaholla on keskeinen rooli myös edellytysten luomisessa TKI-toiminnalle ja siihen liittyvälle alueelliselle yhteistyölle

Uuden sote-tuotannon johtamisen ja kehittämisen osaamistarpeet

- Keskijohdolla ja esimiehillä on merkittävä rooli monialaisen toiminnan ja osaamisen kehittämisessä ja johtamisessa, uusien muun muassa digitalisaation mahdollistamien asiakaslähtöisten toimintamallien kehittämisessä sekä tiedolla ja osaamisella johtamisessa.
- Koulutuksen sisällöissä painottuvat erityisesti muutokset johtaminen ja osaamisen johtaminen, strategiatyö, asiakaslähtöisten palvelujen johtaminen ja hankinnat, palveluiden tuottajan rooli, sekä henkilöstövoimavarojen, osaamisen, työhyvinvoinnin ja monialaisen yhteistyön johtaminen.

Uuden sote-tuotannon johtamisen ja kehittämisen osaamistarpeet

- Toiminnan kehittäminen ja laadunhallinta, toiminnan laadun ja asianmukaisuuden omavalvonta sekä asiakas- ja potilasturvallisuuden varmistaminen palvelutuotannon johtamisessa.
- Muutokset toimintaympäristössä, toimintatavoissa ja palvelumuodoissa edellyttävät monipuolista osaamista palvelumuotoilusta, palvelutuotannon ohjaamisesta, hankinnoista, budjetoinnista ja kustannusten hallinnasta.
- Digitalisaatio on keskeinen muutostekijä johtamisessa. Digitalisaation hyödyntämisellä tulee olemaan keskeinen merkitys myös tiedolla johtamisessa ja asiakaslähtöisten palvelujen kehittämisessä.

Sote -tuotannon kehittämisen ja johtamisen koulutus

- Johtamisen erikoisammattitutkinto (johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkinto 1.1.2019 lukien)
- Ylimmälle johdolle korkeakoulut ja muut koulutuksen tuottajat suuntaavat esimerkiksi MBA-koulutuksia ja muita täydennyskoulutuksia.
- Korkeakoulujen erikoistumiskoulutusta voidaan tarjota niihin sote-tuotannon kehittämisen osaamistarpeisiin, joihin ei ole markkinaehtoista täydennyskoulutustarjontaa.
- Palvelujen tuottamisosaamiseen kehitetään lisäksi avoimesti hyödynnettävä digitaalisesti toteutettava täydennyskoulutuskokonaisuus.

- Kiitos-